

Kapa klusums

Lettnesk þýðing á hluta af Grafarþögn

eftir Arnald Indriðason

15

Dienas sākumā Elīnborga sameklēja Benjamīna mīļotās māsu un sacīja, ka vēlētos aprunāties ar viņu, kad Erlends atgriezīsies no Hoskulda. Erlends piekrītoši pamāja ar galvu un pateica, ka taisās iet uz Nacionālo bibliotēku un mēģinās atrast avīzes ar rakstiem par Haleja komētu. Kā izrādījās, Hoskulds neko par šiem notikumiem daudz nezināja. Kā viszinītis, kas maz zina un daudz runā, viņš zināja tikai nostāstus, ko stāstīja atkal un atkal līdz brīdim, kad Erlends vairs nevarēja klausīties viņā un ātri atvadījās.

– Ko tu domā par to ko Hoskis pastāstīja? – pajautāja Erlends, kad viņi iesēdās atpakaļ mašīnā.

– Tas par gāzes uzglabāšanas tvertni ir pilnīgs absurds, – atbildēja Elīnborga. Būs interesanti redzēt, ko tu noskaidrosi par doto lietu. Savukārt tas, ko viņš sacīja par tenkām, ir pilnībā pareizi. Mēs jūtamies īpaši labi, aprunājot kaimiņus. Bet tas nenozīmē kad Benjamīns ir bijis slepkava un tu to zini.

– Jā, un ko saka tautas teiciens? Nav dūmu bez uguns.

– Teiciens, – aizdomājās Elīnborga. Es pajautāšu mātai par to.

Parunāsim par citu. Kā jūtas Eva Linda?

– Viņa vienkārši guļ gultā, un izskatās, it kā viņa ir dziļā miegā. Dakteris saka, ka man vajadzētu runāt ar viņu.

– Runāt?

– Viņš domā, ka viņa dzird balsi kaut vai viņa ir komā un ka tas nāks viņai par labu.

– Un par ko tu runāji ar viņu?

– Joprojām ne par ko, – sacīja Erlends. - Es nezinu, ko es varētu viņai pateikt.

Māsa zināja par tenkām, bet noliedza, ka tajās varētu būt kāda patiesība. Viņu sauca Baura un viņa bija daudz jaunāka nekā pazudusī māsa, viņa dzīvoja lielā privātmājā Grāvarvogā, visu savu dzīvi precējusies ar labi nodrošinātu vairumtirgotāju un dzīvoja ļoti labi, par ko liecināja dārgās mēbeļu iekārtas, daudzās dārglietas, ko viņa nēsāja, un nebija sajūsmā par nepazīstamajiem cilvēkiem tāpat kā tagad, kad policiste bija ienākusi viņas dzīvojamajā istabā. Elīnborga, kas viņai lielos vilcienos bija pastāstījusi par lietu tālruņa sarunā, domāja pie sevis, ka viņai nekad savā dzīvē nav vajadzējis uztraukties par naudu, vienmēr varēja dabūt to, ko sirds kārojusi un nekad nav vajadzējis saskarties ar cilvēkiem no cita sociālā slāņa, vienīgi tikai ar sev līdzīgiem. Visticamāk, ka viņa jau labu laiku atpakaļ bija pārstājusi sūdzēties par visu. Pēkšņi viņa iedomājās, ka tas bija viņas māsas liktenī iepriekšnoteikts, kad viņa nolēma pazust.

– Mana māsa bija ļoti ieinteresēta Benjamīnā un es savukārt nekad to nesapratu. Manās acīs viņš bija stūrgalvīgs kā auns. Nācis no labas dzimtas, tā nu gan netrūka. Knudseni ir senākā dzimta Reikjavīkā. Bet viņš nebija aizraujošs.

Elīnborga pasmaidīja. Nezināja par ko viņa runā. Baura to redzēja.

– Sapņotājs. Reti nolaidās uz zemes ar savām grandiozajām idejām par to, kā apsaimniekot veikalus un, kā izrādījās, tad visas bija radušās labu laiku atpakaļ un viņš tās tā arī nerealizēja. Rūpējās par apkārtējiem cilvēkiem. Strādniecēm nelika sevi uzrunāt uz "jūs". Cilvēki tagad jau sen atpakaļ ir pārstājuši uzrunāt uz "jūs". Vairāk nekādas cieņas. Un nekādu strādnieču.

Baura pārlaida roku pāri ēdamistabas galdam it kā uz tā būtu putekļi. Elīnborga ievēroja viesu zāles galā gleznas katram laulātajam savu. Vīrietis izskatījās diezgan bēdīgs un piekusis un domās kaut kur citur. Baura izskatījās ar iedomīgiem sejas vaibstiem, un Elīnborga nevarēja pretoties domai, ka viņa ir uzvarējusi dotajā laulībā. Viņa izjuta žēlumu pret vīrieti gleznā.

– Un ja jūs domājat, ka viņš ir nogalinājis manu māsu, tad jūs esat uz nepareizā ceļa, – sacīja Baura. - Šie kauli, pie viņa vasarnīcas, par ko jūs runājat, nav

viņas.

– Kāpēc jūs esat pārliecināta par to?

– Es vienkārši to zinu. Benjamīns nekad nav varējis pat mušai pāri nodarīt. Tāds viņš bija. Lupata. Sapņotājs, kā es jau teicu. To varēja redzēt arī tad, kad viņa pazuda. Viņš, vīriņš, aizgāja mūžībā. Aizslēdza veikalu. Pārstāja apmeklēt kopīgos saietus. Atmeta visam ar roku. Nekad neatguvās. Mamma saņēma atpakaļ no viņa mīlestības vēstules, ko viņš bija sūtījis manai mātai. Viņa izlasīja dažas no tām un sacīja, ka tās esot skaistas.

– Vai jums bija tuvas attiecības?

– Nē, es to nevarētu teikt. Nē. Es biju daudz jaunāka. Man likās, ka viņa ir pieaugusi no tā laika, kad es viņu atceros. Mūsu māte vienmēr sacīja, ka māsa esot tāda pati kā mūsu tēvs. Ekscentriskā un grūta raksturā. Nomākta. Viņš bija tieši tāds pats.

Tas bija tā, it kā Baura šos pēdējos vārdus būtu pateikusi nejauši.

– Tāds pats, – noteica Elīnborga.

– Jā, – drūmi atbildēja Baura. Tāds pats. Izdarīja pašnāvību. Viņa pateica to tā, it kā tas viņu neskartu. Bet viņš nepazuda tā, kā viņa. Ne pat tuvu. Viņš pakārās ēdamistabā. Uz viesistabas lampas āķa. Visu acu priekšā. Tas sagādāja lielas rūpes visai ģimenei.

– Jums ir grūti gājis – sacīja Elīnborga, lai vismaz kaut ko pateiktu. Bauras kundze no savas sēdvietas viņai pretī skatījās uz viņu apvainojoši, it kā viņa vainotu Elīnborgu par to, ka nācies atkal visu šo atcerēties.

– Grūti viņai. Manai mātai. Viņu starpā bija liels mīļums. Šādas lietas uz cilvēku atstāj savu iespaidu. Nabaga meitene.

Viņas balsī ieskanējās līdzjūtība, bet tikai uz īsu brīdi.

– Vai tas bija...?

– Tas bija dažus gadus pirms viņa pati pazuda, – sacīja Baura un tieši tajā brīdī Elīnborgai radās sajūta, ka viņa kaut ko noklusē. Stāsts bija iepriekš iestudēts. Bez nekādām jūtām. Bet varbūt šī sieviete vienkārši bija tāda. Agresīva, bezjūtīga un neinteresanta.

– Jāatzīst tas, ka Benjamīns bija labs pret viņu, – turpināja Baura. – Rakstīja viņai mīlestības vēstules un ko tamlīdzīgu. Tolaik saderinātajiem pāriem Reikjavīkā

bija modē ilgas pastaigas. Samērā vienkārša uzmanības izrādīšana. Viņi satikās danču vietā kuru sauca viesnīca „Borgs”, kas tolaik bija tā īstā vieta, un apciemoja cits citu, un tur bija arī pastaigas un ceļojumi, un viss notika tāpat kā citiem jauniem cilvēkiem visur citur. Viņš bildināja viņu, un līdz kāzām bija palikušas vairāk ne kā divas nedēļas, kad viņa pazuda.

– Man likās, ka cilvēki runāja, ka viņa esot noslīkusi jūrā,– sacīja Elīnborga.

– Jā, cilvēki kladzināja diezgan daudz par to. Viņa tika meklēta pa visu Reikjavīku. Daudzi ņēma līdzdalību meklēšanā, bet pat ne matiņš netika atrasts. Mana māte pastāstīja man par notikušo. Mana māsa no rīta esot izgājusi no mājām. Plānojusi iepirkties un aizgājusi uz dažiem veikaliem, to nu gan nebija tika daudz kā šodien, bet neko neesot nopirkusi. Satikusies ar Benjamīnu pie viņa veikalā un tad aizgājusi, un vairāk viņu neviens nebija redzējis. Viņš pastāstīja policijai un mums, ka viņi esot sastrīdējušies. Tāpēc viņš arī sevi vainoja tajā un ņēma to pie sirds.

– Kāpēc jūrā?

– Daži sacīja, ka esot redzējuši sievieti, kas stāvējusi lejā pie jūras tur, kur tagad beidzas Trigva iela. Viņa ir bijusi mētelī, kas bija līdzīgs manas māsas mētelim. Līdzīga auguma. Tas nu arī viss.

– Par ko viņi sastrīdējās?

– Par kaut ko nesvarīgu. Par kaut ko saistībā ar kāzām. Kāzu gatavošanos. Tā vismaz teica Benjamīns.

– Un jūs domājat, ka bija cits iemesls?

– Es par to neko nezinu.

– Un jūs sakāt, ka tas ir izslēgts, ka tie varētu būtu viņas kauli tur piekalniņā?

– Izslēgts. Jā. Es neko par to nezinu. Es neko nevaru pierādīt. Bet man liekas, ka tas ir pilnīgs absurds.

Es to nevaru iedomāties.

– Vai jūs zināt kaut ko par cilvēkiem, kas izīrēja viņa vasarnīcu Grāvarholtā? Cilvēki, kas tur bija pat kara gadus? Varbūt piecu cilvēku ģimene, vīrs ar sievu un trim bērniem. Varbūt kaut ko par to?

– Nē, bet es zināju, ka tur viņa vasarnīcā visus kara gadus kāds dzīvoja. Jo trūka taču dzīvojamās platības.

– Vai jums ir palikušas kādas jūsu māsas personiskās mantas, piemēram matu

šķipsna? Varbūt kuloniņš?

– Nē, bet Benjamīnam bija viņas matu šķipsna. Es redzēju, ka viņa nogrieza šķipsnu. Viņš palūdza viņai kaut ko, kas atgādinātu par viņu, kad mana māsa aizbrauca uz divām nedēļām vasaras atvaļinājumā pie mūsu radniekiem uz ziemeļu pusi.

Kad Elīnborga iesēdās mašīnā viņa pazvanīja Sigurdam Olem. Pēc ilgas un garlaicīgas dienas viņš bija iznācis ārā no Benjamīna pagraba un viņa pateica viņam, lai viņš skatās uzmanīgi un meklē Benjamīna līgavas matu šķipsnu. Viņa pateica, ka, iespējams, tā varētu būt skaistā kuloniņā. Viņa dzirdēja, kā Sigurds Ole nopūšas.

– Nu izbeidz! – sacīja Elīnborga. Ja atradīsim matu šķipsnu, tad mēs varam atrisināt doto lietu. Tas ir tik vienkārši.

Viņa pabeidza telefona sarunu un plānoja izbraukt no stāvvietas, kad viņai pēkšņi ienāca prātā kāda ideja un viņa izslēdza mašīnas motoru. Viņa uz brītiņu aizdomājās, neziņā košļājot savu apakšlūpu. Tad viņa pieņēma lēmumu.

Kad Baura atvēra durvis, viņa bija pārsteigta no jauna viņu ieraugot.

– Vai jūs ko aizmirsāt? – pajautāja viņa.

– Nē, tikai uzdot vienu jautājumu, – samulsināti teica Elīnborga. Un tad es iešu.

– Jā, un kas tas būtu? – Baura nepacietīgi jautāja.

– Jūs teicāt, ka jūsu māsa bijusi mētelī tajā dienā, kad viņa pazuda.

– Jā, un kas par to?

– Kāds mētelis tas bija?

– Kāds? Vienkāršs mētelis, ko mana māte bija viņai uzdāvājusi.

– Es biju domājusi, – sacīja Elīnborga, kādā krāsā tas mētelis bija? Vai jūs to zināt?

– Mētelis?

– Jā.

– Kāpēc jūs prasāt?

– Vienkārši gribētos zināt, – pateica Elīnborga, kas nevēlējās izplūst sīkos paskaidrojumus.

– Es neatceros, – atbildēja Baura.

– Nē, protams, – sacīja Elīnborga. Es saprotu. Liels jums paldies un

atvainojiet par sagādātajā neērtībām.

– Bet mana māte bija teikusi, ka tas ir bijis zaļš.

Sigurds Ole meklēja Benjamīna Knudsenas piederumos līdz pat pusdienas laikam, tad uz īsu brīdi izgāja paēst, nopirka sev hamburgeru, ko ēda lēnam pa kumosīņam un pie kafijas tases lasīja avīzi. Nolādējot Erlenda ietiepību, ap pulksten divpadsmitiem viņš atgriezās pagrabā. Viņš neatrada neko derīgu, kas varētu izskaidrot Benjamīna līgavas pazušānu vai arī to, kas varētu būt tie ļaudis, kas bija īrējuši kara gados vasarnīca no Hoskulda. Viņš arī nebija atradis matu šķipsnu par kuras esamību Elīnborga bija pārliecināta, ka pēc visiem mīlestības nostāstiem, tai bija jābūt saglabātai. Šī bija Sigurda Oles otrā diena pagrabā, un viņš jau bija uzsācis apšaubīt visus šos nostāstus.

Elza gaidīja viņu durvīs un aicināja viņu ienākt iekšā. Viņš mēģināja izdomāt kaut ko, lai atteiktos no uzaicinājuma, bet nebija pietiekoši ātrs uz izdomu, lai neliktos nepieklājīgs un tāpēc sekoja vien Elzai līdz istabā.

– Vai jūs esiet kaut ko atradis tur apakšā? – viņa pajautāja un Sigurds Ole manīja, ka viņa tēlo neieinteresētību un mēģina izvilināt no viņa informāciju. Viņam nebija ienācis prātā, ka viņa varētu būt vientuļa, tā bija tā sajūta, kas pēc īsa brīža Erlendam bija radusies, ieejot viņas drūmajā mājā.

– Es visādā ziņā neesmu atradis šo matu šķipsnu, – sacīja Sigurds Ole un iedzēra malciņu tējas, kas bija jau diezgan auksta. Viņa bija gaidījusi viņu. Viņš paskatījās uz viņu un izbrīnījās par to, kas notika.

– Nē, – sacīja viņa. Vai jūs esat precējies? Atvainojiet, protams, tā nav mana darīšana.

– Nē, tas, jā, nē, es neesmu precējies, bet mēs dzīvojam kopā, – sacīja Sigurds Ole un viņu pārņēma mulsums.

– Un bērni jums ir?

– Nē, bērnu nav, – sacīja Sigurds Ole. Vēl nav.

– Un kāpēc nav?

– Ko?

– Kāpēc jums nav bērnu?

„Kas šeit notiek?” – prātoja Sigurds Ole un iedzēra malciņu aukstas tējas, lai novilkto laiku.

– Stress, – manuprāt. - Vienmēr kaudze darba. Mēs abi strādājam laikietilpīgus darbus, un vienkārši nepietiek laika.

– Nepietiek laika bērniem? Vai jums ir kaut kas labāks ko darīt? Un ko dara jūsu dzīvesbiedre?

– Viņai pieder daļa programmatūras firmā, – sacīja Sigurds Ole un grasījās pateikties par tēju un sacīt, ka viņam ir jāiet, viņš netaisījās pieļaut savas personiskās dzīves izmeklēšanu, ko veica vecmeita no Vesturbairas, kas bija palikusi diezgan savāda no vientulības, tāpat kā ar laiku visas pārējās vecenes, kas bāž savu degunu citu cilvēku lietās.

– Vai viņa ir labs cilvēks? – viņa prasīja.

– Viņu sauc Bergthora, – sacīja Sigurds Ole un juta, ka pamazām zaudē pieklājību. Viņa ir ļoti labs cilvēks. Viņš pasmaidīja. - Kāpēc jūs...?

– Man nekad nav bijis ģimenes, – sacīja Elza. Nekad nav bijis bērnu. Un, protams, nekad vīra. Man ir vienalga par vīru, bet es vēlējos bērnus. Viņiem tagad varētu būt ap gadiem trīsdesmit. Pāri pa trīsdesmit. Es dažreiz par to domāju. Izauguši lieli. Un ar saviem bērniem. Es patiešām nezinu, kas ir noticis. Pēkšņi cilvēks ir nonācis pusmūžā. Es esmu daktere. Kad es sāku studēt medicīnu, tad nebija daudz sieviešu fakultātē. Es biju tieši tāda pati kā jūs, man nebija laika. Man nebija laika savai pašas dzīvei. Tas, ko jūs tagad dariet, tā nav jūsu dzīve. Nav jūsu personiskā dzīve. Tas ir vienkārši darbs.

– Jā, tā nu ir, varbūt man vajadzēja...

– Benjamīns taču arī nenodibināja savu ģimeni, – turpināja Elza.

Ģimene bija tas vienīgais, ko viņš gribēja. Ar šo sievieti.

Elza piecēlās un Sigurds Ole arī piecēlās kājās. Viņš domāja, ka viņi plāno atvadīties, bet tad viņa piegāja pie liela masīva koka skapja ar skaistām stikla durvīm un atvilktņēm, un attaisīja vienu no viņām vaļā un paņēma kastīti ar ķīniešu rotājumiem, attaisīja to un pacēla sudraba kuloniņu tievā ķēdītē.

– Viņš glabāja viņas matu šķipsnu, – sacīja viņa. Kuloniņā ir arī viņas fotoattēls.

Viņu sauca Solveiga. Elza mazliet uzsmaidīja. Benjamīna sirdspukšīte. Es nedomāju, ka viņa ir tur pakalniņā aprakta. Šī doma ir neizturama. Tas nozīmētu, ka Benjamīns bija nodarījis viņai sliktu. Viņš to nav darījis. Nevarēja to izdarīt. Es esmu pārliecināta par to. Šī matu šķipsna to pierādīs.

Viņa pasniedza Sigurdam Olem kuloniņu. Viņš apsēdās, uzmanīgi to attaisīja un ieraudzīja maziņu, melnu matu šķipsnu, kas bija virs tās īpašnieces fotoattēla. Viņš nepieskārs šķipsnai, bet ļāva tai noslīdēt uz kuloniņa vāciņa, lai varētu redzēt attēlu. Tajā bija redzama divdesmitgadīga meitene ar smalkiem sejas pantiem, tumšmate ar skaisti izliektām uzacīm virs lielām acīm, kas uzkrītoši skatījās fotokameras objektīvā. Droši mutes vaibsti, mazs zods, šaura un skaista seja. Benjamīna līgava. Solveiga.

– Jūs, lūdzu, piedodiet man, – sacīja Elza. Es esmu domājusi ļoti daudz par doto lietu un izskatīju visus par un pret, un jutu, ka man nav tiesību sabojāt šo matu šķipsnu. Neskatoties uz to, kāds būs izmeklēšanas rezultāts.

– Kāpēc jūs to noslēpāt?

– Man vajadzēja šo lietu apdomāt.

– Jā, bet kaut arī...

– Mani šokēja tas, ka jūsu kolēģis Erlends, vai tā viņu sauc?– ieminējās, ka iespējams viņa ir apglabāta tur augšā, bet, kad es padomāju labāk... Elza, kā padoties, sašļuka.

– Ja arī DNS izmeklēšanas rezultāts būs pozitīvs, – sacīja Sigurds Ole, tas nemaz nenozīmē, ka Benjamīns ir slepkava. Izmeklēšanas rezultāti to neuzrādīs. Ja tā ir viņa līgava, kas ir apglabāta pakalniņā, tad var būt arī citi iemesli kāpēc Benjamīns ir...

Elza sagrauba viņu.

– Viņa, kā to saka šodien, viņa izšķīrās ar viņu. Kā vecajā valodā saka, atsauca saderināšanos. No tiem laikiem, kad cilvēki saderinājās. Tajā pašā dienā viņa pazuda. Benjamīns par to pastāstīja tikai krietni vēlāk. Sarunā ar manu māti, kad viņa gulēja uz miršanas gultas. Viņa man to pateica. Es nevienam neesmu par to teikusi. Un es arī tiktu guldīta kapā ar to, ja jūs neatrastu tos kaulus. Vai jūs zināt vai šie kauli pieder vīrietim vai sievietei?

– Nē, joprojām nē, – sacīja Sigurds Ole. Vai viņa pieteica kaut ko, kāpēc tika

atsaukta saderināšanās? Kāpēc viņa pameta viņu?

Viņš sajuta, ka Elza vilcinās. To varēja manīt viņas acīs, un viņš zināja, ka viņa jau tā pārāk daudz bija pateikusi, lai tagad apstātos un pārtrauktu. Viņš juta, ka viņa grib pastāstīt to, ko zina. Tā, it kā viņa nestu smagu krustu un būtu pienācis laiks to nomest nost. Beidzot, pēc visiem šiem gadiem.

– Viņš nebija bērna tēvs, – sacīja viņa.

– Vai Benjamīns nebija bērna tēvs?

– Nē.

– Viņa nepalika stāvoklī no viņa.

– No kā tad?

– Jums ir jāsaprot, ka toreiz bija citi laiki, – sacīja Elza. Šodien meitenes iet taisīt abortu tāpat kā ūdeni padzerties. Precībām vairs nav nekādas īpašas nozīmes tiem, kas vēlas palikt stāvoklī. Dzīvo kopā. Šķiras. Saiet kopā ar kādu citu. Dzemdē vairākus bērnus. Tad atkal šķiras. Tad tas tā nebija. Senos laikos. Senos laikos bija neiedomājami sievietēm ārpus laulības piedzemdēt bērnus. Tad sekoja kauns un izdzīšana. Viņas tika sauktas par palaistuvēm. Sods bija bargs.

– Es saprotu, – atbildēja Sigurds Ole un domās bija pie Bergthoras un pamazām sāka noskaidroties, kāpēc Elza interesējas par viņa personisko dzīvi.

– Benjamīns bija gatavs viņu apprecēt, – turpināja Elza. Tā vismaz vēlāk teica mana māte. Solveiga to negribēja. Gribēja atcelt saderināšanos un izteica to tieši. Vienkārši tā. Bez nekāda brīdinājuma.

– Kas tas bija par vīrieti? Kas bija bērna tēvs?

– Kad viņa šķīrās no Benjamīna, tad lūdza viņam piedošanu. Ka viņai ir nepieciešams aiziet no viņa. Viņš nepiedeva viņai. Viņam bija nepieciešams vairāk laika.

– Un viņa pazuda?

– Pēc tā, kad viņa atvadījās no viņa, viņu neviens vairs nebija redzējis. Kad viņa uz vakara pusi neatgriezās mājās, sākām viņu meklēt, un Benjamīns ar lielu uzņēmību piedalījās meklējumos, bet viņa tā arī nekad netika atrasta.

– Un kas ar viņas bērna tēvu? – atkal pajautāja Sigurds Ole. Kas viņš bija?

– Viņa to Benjamīnam nepateica. Viņa aizgāja, to nepasakot. Vismaz nu tā viņš esot teicis manai mātei. Ja nu viņš arī to zināja, tad tā arī nepateica viņai.

– Kurš tas varētu būt?

– Varētu būt?– atkārtoja Elza. Tam nav nekādas nozīmes, kurš tas varētu būt.

Vienīgais, kas ir būtiski, ir tas, kurš tas bija.

– Vai jūs domājat, ka viņš varētu būt iesaistīts viņas pazušanā?

– Un ko domājat jūs? – Elza pajautāja.

– Jūs vai jūsu māte neturat nevienu aizdomās?

– Nē, nevienu. Un Benjamīns arī nevienu, tā es domāju.

– Vai viņš varētu melot par visu šo?

– Es jums nevaru uz to atbildēt. Bet manuprāt Benjamīns nekad mūžā nav melojis.

– Es domāju, lai novērstu no sevis aizdomas.

– Es īsti nezinu, vai viņš bija aizdomās turētais, jo bija jau diezgan ilgs laiks pagājis, kad viņš pateica par to manai mātei. Tas bija īsu brīdi pirms viņa nāves.

– Viņš nekad nepārstāja domāt par viņu.

– Vismaz māte tā teica.

Sigurds Ole brīdi aizdomājās.

– Vai apkaunojums varētu viņu novest līdz pašnāvībai?

– Jā, protams. Viņa ne tikai piekrāpa savu līgavaini, kas viņu dievināja un taisījās viņu apprecēt, bet bija palikusi stāvoklī un nevienam neteica, kurš ir bērna tēvs.

– Elīnborga, mana kolēģe, runāja ar viņas māsu. Viņa pastāstīja Elīnborgai, ka tēvs esot izdarījis pašnāvību. Pakāries. Solveigai tas bijis smags trieciens, jo viņiem bijušas ļoti labas attiecības.

– Solveigai trieciens?

– Jā.

– Tas nu gan ir dīvaini!

– Kāpēc?

– Viņš pakārās, un tas atstāja Solveigu pilnīgi vienaldzīgu.

– Ko jūs par to domājat?

– Baumoja, ka bēdas viņu tā iespaidoja.

– Bēdas?

– Jā.

- Nesaprotu...?
- Visādā ziņā tā es domāju.
- Kādas bēdas?
- Meitas pazušana, – atbildēja Elza. Viņš pakārās pēc tam, kad viņa pazuda.

Sigurds Ole piezvanīja Erlendam un pastāstīja viņam par savu tikšanos ar Elzu un ka viņa domā, ka tas ir bijis pavisam cits vīrietis, no kura Benjamīna līgava Solveiga palikusi stāvoklī, bet neviens nezina, kurš tas bijis. Viņi kādu laiku apsprieda šo notikumu un tad Erlends pastāstīja Sigurdam Olem to, ko viņš bija uzzinājis no militārā dienesta atvaļinātā Edvarda Hantera par zādzību no pārtikas noliktavas un arī to, ka ģimenes galva no pakalnā esošās vasarnīcas bijis iesaistīts šajā lietā. Edvards arī pastāstījis to, ka šī vīra sieva mājās cietusi no vardarbības; to arī apliecināja Hoskulda nostāsts, ko viņš bija dzirdējis no tirgotāja Benjamīna.

– Šie cilvēki ir jau sen zem zemes, – pavisam piekūsis sacīja Sigurds Ole. Es nezinu, kāpēc mēs rokam visu to augšā. Tas ir tā, it kā mēs dzītos pakal spokam. Mums nekad neizdosies satikties un aprunāties ne ar vienu no šiem cilvēkiem. Viņi visi ir spoki no spoku stāstiem.

– Vai tu runā par sievieti no pakalniņa zaļajās drēbēs? – Erlends pajautāja.

– Elīnborga sacīja, ka sirmgalvis Roberts esot redzējis Solveigas spoku zaļā mētelī un te nu mēs tiešā nozīmē esam nonākuši pie spoku medībām.

– Un vai tev negribētos uzzināt, kas tad tur galu galā ir apglabāts ar augšup paceltām rokām, tā it kā viņš būtu dzīvs aprakts?

– Es jau tā esmu divas dienas nonīcis netīrā pagrabā un vairs nespēju to izturēt, – atbildēja Sigurds Ole. Nespēju izturēt vairāk to, kā arī visas šīs sasodītās tenkas, – viņš uzsvēra un tad nolika klausuli.

Pēc atgriešanās no Hantera, Elīnborga atvadījās no Erlenda. Viņa kopā ar citiem policijas darbiniekiem tika izsaukta, lai aizvestu apsūdzēto uz Reikjavīkas apgabala tiesu. Viņš bija labi pazīstams uzņēmējs, kas iesaistīts lielā narkotiku kontrabandas lietā. Preses pārstāvji izrādīja par šo lietu ļoti lielu interesi, un pie tiesas ēkas drūzmējās žurnālisti. Šajā dienā vairāki apsūdzētie vienlaikus tika pārvietoti uz apgabaltiesas ēku, lai izskatītu apsūdzības. Ņemot vērā īso sagatavošanās laiku, Elīnborga centās izskatīties pēc iespējas labāk. Pastāvēja iespēja, ka viņu varētu rādīt televīzijā, kad ziņu kanāli raidīs ziņu izlaidumus no apgabaltiesas un tad būtu labāk, ja apģērbs izskatītos atbilstošs un vismaz viņai būtu uzkrāsotas lūpas.

– Mati!– viņa teica un ar pirkstiem sāka tos nogludināt.

Erlends jutās tieši tāpat kā dienu iepriekš, domās bija pie Evas Lindas, tur, kur viņa gulēja reanimācijas nodaļā un cīnījās par savu dzīvi. Viņš pārdomāja viņu pēdējo strīdu, kas pirms diviem mēnešiem bija izcēlies viņa dzīvoklī daudzstāvu mājā. Tad joprojām vēl bija ziema, visur sniega kaudzes, tumšs un auksts. Viņš nebija domājis strīdēties ar viņu. Viņš neplānoja ielaisties strīdā. Bet viņa nekad nepieķāpās. Kā parasti.

– Tu nevari tā rīkoties ar bērnu,– viņš teica, kad centās atkārtoti parunāt ar viņu par to. Viņš prātoja, ka viņai vajadzētu būt piektajā mēnesī. Kad viņa uzzināja, ka ir stāvoklī, viņa apņēmas vairs nelietot narkotikas un pēc diviem mēģinājumiem šķīta, ka viņai izdosies. Viņš pēc iespējas meiteni atbalstīja, bet abi zināja, ka atbalsts ir minimāls un viņu attiecības bija iekārtotas tā, ka jo mazāk viņš rūpējās par meitu, jo lielākas bija izredzes, ka viņa sasniegs rezultātu. Evas Lindas nostāja pret tēvu bija divējāda. Viņa vēlējās būt viņa kompānijā, bet tai pašā laikā nebija ar viņu mierā. Viss bija vienās galējībās un nevarēja atrast vidus ceļu.

– Un ko tu zini par to? – viņa pajautāja. Ko tu zini par bērniem? Ja es gribēšu, tad man būs bērns. Un liec tu manu bērnu mierā.

Viņš nezināja, ko viņa bija lietojusi, vai tās bija narkotikas vai arī alkohols, vai nu arī abi kopā, bet viņa nebija pie pilna prāta, kad viņš attaisīja durvis un ielaida viņu iekšā. Viņa apsēdās uz viesistabas dīvāna, bet gandrīz nokrita. No neaizpogātās ādas jakas spraucās laukā vēderiņš, apaļums bija kļuvis redzams. Apakšā bija pavilkts paplāns krekliņš. Ārā bija ne mazāk kā mīnus desmit grādu sals.

– Es domāju, ka mums ir...

– Mums nav nekā, viņa sacīja pirms viņš uzsēja pabeigt domu. Tev un man. Mums nav nekā. Nekā.

– Es domāju, ka tu biji nolēmusi parūpēties par savu bērnu. Parūpēties, lai nekas nenotiktu. Parūpēties, lai toksīni neatstāj uz viņa iespaidu. Tu taču plānoji pārtraukt narkotiku lietošanu, bet laikam tas ir par daudz prasīts. Kā arī par daudz prasīts, lai tu nopietni parūpētos par savu bērnu.

– Apklusti.

– Kāpēc tu velcies šurp?

– Nezinu.

– Sirdsapziņa. Vai ne tā? Tā ir sirdsapziņa, kas tevi grauž un tev liekas, ka man ir jāizrāda līdzjūtība pret tevi, nabadzīti. Tāpēc tu esi atnākusi. Lai saņemtu līdzjūtību un nomierinātu sirdsapziņu.

– Ja, tieši tā, šī ir pareizā vieta, kur var cilvēks saņemt līdzjūtību, svētais pielīdēj.

– Vai tu esi jau izlēmusi kādu vārdu liksi? Atceries? Ja tā būs meitene.

– Tu jau biji to izlēmis. Ne es. Tu. Kā visu pārējo. Tu visu izlem. Ja tu gribi aiziet prom, tad tu vienkārši aizej un nospļaujies uz mani un uz visu pārējo.

– Viņu vajadzēja nosaukt par Oidiru. Tu taču tā gribēji.

– Vai tu domā, ka es nesaprotu, ko tu mēģini darīt? Vai tu domā, ka tevi nevar redzēt kā uz delnas? Tu esi līdz nāvei nobijies... Es zinu, kas man ir vēderā. Es zinu, ka tas ir cilvēks. Persona. Es to zinu. Tev nevajag man to atgādināt. Tev nevajag to darīt.

– Ļoti labi, – Erlends atbildēja. Man gan šķiet, ka tu dažreiz to aizmirsti. Aizmirsti, ka tā tagad vairs neesi tikai tu pati, par ko tev ir jādomā. Tā neesi tikai tu, kas nonarkojas. Tu pakļauj narkotisko vielu ietekmei ne tikai sevi, bet arī bērnu un bērnam tiek nodarīts daudz lielāks ļaunums nekā tev.

Viņš apklusā.

– Varbūt tā bija kļūda, – viņš sacīja. Nepārtraukt grūtniecību.

Viņa paskatījās uz tēvu.

– Pie velna!

– Eva...

– Mamma man bija to teikusi. Es zinu, ko tu gribi.

– Par ko tu runā?

– Tu vari viņu saukt par meli un teikt, ka viņa nav ņemama par pilnu, bet es zinu, ka tas ir taisnība.

– Kas? Ko tu ar to gribi teikt?

– Viņa teica, ka tu visu noliegsi.

– Ko noliegšu?!

– Tu negribēji, lai es piedzimstu.

– Ko?

– Tu negribēji, lai es piedzimstu, kad viņa palika no tevis stāvoklī.

- Ko tev mamma ir teikusi?
- Ka tu negribēji, lai es piedzimstu.
- Viņa melo.
- Tu gribēji, lai viņa uztaisa abortu...
- Tas nav taisnība...
- ... un tagad tu nosodi mani, kas cenšas darīt to labāko. Vienmēr nosodi mani.
- Nav taisnība. Es tā nekad nebiju domājis. Es nezinu kāpēc viņa tev to teica, bet tā nav taisnība. Tas nekad tā nav bijis. Mēs par to nekad neesam runājuši.
- Viņa zināja, ka tu to teiksi. Viņa mani brīdināja.
- Brīdināja tevi? Kad viņa tev to pateica?
- Kad uzzināja, ka es esmu stāvoklī. Tad viņa man pateica, ka tu taisījies aizsūtīt viņu uz abortu un viņa pateica arī to, ka tu visu noliegsi. Viņa man arī pateica, ka tu man teiksi visu, ko tu jau biji iepriekš teicis.
- Eva Linda piecēlās un gāja uz durvīm.
- Viņa melo, Eva. Tici man. Es nezinu kāpēc viņa tev to teica. Es zinu, ka viņa mani ienīst, bet nedomāju, ka tik ļoti. Viņa tevi sakūda pret mani. Tev taču tas ir jāsaprot. Teikt kaut ko tādu... kaut ko tādu... tas ir pretīgi. Tu viņai vari to pateikt.
- Tu pats viņai to vari pateikt! – noklīdzēja Eva Linda. - Ja tev pietiks dūšas!
- Tas ir pretīgi, ka tev ko tādu nācies dzirdēt. Izdomāt ko tādu, lai sabojātu mūsu attiecības.
- Es viņai ticu vairāk nekā tev.
- Eva...
- Apklusti.
- Es tev varu pateikt, kāpēc tā nevar būt taisnība. Un arī to kāpēc es nekad neesmu varējis...
- Es tev neticu!
- Eva... Man bija...
- Aizveries. Es neticu nekam, ko tu saki.
- Tad vari doties prom, – viņš pateica.
- Jā, tieši tā, viņa atbildēja, lai provocētu. Tikl no manis vaļā.
- Ārā!

– Tu esi riebīgs! – viņa nokliedzās un aizskrēja prom.

– Eva! – viņš nokliedza pakaļ, bet viņa jau bija aizgājusi.

Viņš nebija ne dzirdējis ne redzējis viņu līdz tam brīdim, kad pēc diviem mēnešiem, viņam stāvot uz kauliem, iezvanījās mobilais.

Erlends sēdēja un smēķēja savā mašīnā, prātodams, ka būtu bijis rīkojies savādāk, ka viņam būtu vajadzējis pārdomāt, ko dara, kad viņu pārņēma dusmas uz Evu Lindu. Pateikt viņai, ka viņas māte bija melojusi, ka abortu viņš nekad nav pieminējis. Nekad to nav bijis spējīgs. Neļaut meitenei izsūtīt glābšanas signālu viņam. Viņa nebija pietiekoši pieaugusi šai situācijai un viņai nebija pietiekošas sajēgas par to, kādā situācijā viņa ir nonākusi un viņa neapzinājās savu atbildību par notikušo. Viņa bija nonākusi savādā miglā.

Erlends bija nolēmis izklāstīt viņai lietas būtību tad, kad viņa nāks pie samaņas. Ja viņa nāks pie samaņas. Lai vismaz būtu kaut kas ko darīt, viņš paņēma tālruni uz pazvanīja Skarphēdinam.

– Jums jābūt mazliet pacietīgākam, – sacīja arheologs, - beidziet šo zvanīšanos. Mēs jūs informēsim, kad nonāksim līdz kauliem.

Tas nu gan nekur nederēja, ka Skarphēdins bija pārņēmis izmeklēšanu savās rokās un ar katru dienu kļuva aizvien lielīgāks.

– Un kad tas varētu būt?

– Pagaidām nevaru jums to pateikt, – viņš atbildēja un Erlends iztēlojās viņa dzeltenos zobus zem bārdas. Gan jau laiks rādīs. Ļaujiet mums mierīgi strādāt un netraucējiet.

– Varbūt jūs varētu man pateikt, vai tie ir vīrieša vai sievietes kauli?

– Kas lēnāk brauc, tālāk tiek...

Erlends nolika klausuli. Viņš grasījās aizsmēķēt cigareti, kad iezvanījās tālrunis. Tas bija Džims no Lielbritānijas vēstniecības. Eduards Hanters no Amerikas Savienoto Valstu vēstniecības bija atradis sarakstus ar islandiešu strādnieku vārdiem, kas bija strādājuši pārtikas noliktavā, viņš teicās, ka nosūtīs to viņam pa faksu. Pats viņš nebija neko atradis par islandiešu strādniekiem tai laika posmā, kamēr noliktava bija britu pārvaldībā. Sarakstā bija deviņi vārdi, un Džims pa tālruni nolasīja tos Erlendam. Erlendam tie neko neizteica, un viņš iedeva Džimam sava biroja faksa

numuru, lai viņš varētu nosūtīt sarakstu.

Viņš aizbrauca līdz Vogas rajonam un tāpat kā iepriekš, apstājās kādu gabaliņu no pagrabstāva dzīvokļa, kurā viņš bija pirms pāris dienām, kad bija veicis kratīšanu, meklēdams Evu Lindu. Viņš gaidīja un bija nesaprašanā par to, kas tas ir cilvēkos, kā rezultātā viņi uzvedas tā, kā tas vīrs pret savu sievu un bērnu, bet nenonāca ne pie kāda slēdziena, tikai pie šī parastā secinājuma, ka viņi ir sasodīti stulbeņi. Viņš nezināja, ko darīt ar šo cilvēku. Nezināja vai viņš darīs vel kaut ko citu, vai arī tikai izsekos viņu no savas mašīnas. Viņš nevarēja dabūt no sava prāta ārā apdeguma brūces mazajai meitenītei uz muguras. Vīrietis noliedza savu vainu pie brūču rašanās un māte apstiprināja viņa teikto, līdz ar to varas pārstāvji daudz neko nevarēja izdarīt tikai kā paņemt bērnu no viņiem. Vīrieša lieta bija pie krimināllietu izmeklētāja. Un varbūt viņš tiks apsūdzēts. Varbūt arī ne.

Erlends apsvēra iespējamus variantus. To nebija daudz, un neviens no tiem nebija labs. Ja tajā vakarā vīrietis būtu ienācis dzīvoklī, kad viņš meklēja Evu Lindu, un bērns ar apdeguma brūcēm sēdētu uz grīdas, viņš būtu uzbrucis šim sadistam. Kopš tā laika jau ir pagājušas vairākas dienas, viņš nevarēja no zila gaisa uzbrukt vīrietim, par to, ko tas bija bērnam nodarījis. Nevarēja aiziet un uzbrukt vīrietim, kaut gan viņš to gribēja vairāk par visu. Erlends zināja, ka viņam nav tiesību ar vīrieti runāt. Šādi vīri tikai smejas par draudiem. Viņš atklāti izsmietu Erlendu.

Tajās divās stundās, ko Erlends sēdēja un smēķēja savā mašīnā, viņš neredzēja nekādu cilvēku kustību pie mājas.

Beidzot viņš atmeta ar roku un aizbrauca pie meitas uz slimnīcu. Centās aizmirst par šo, līdzīgi kā par daudz ko citu, ko viņam nācās aizmirst šajās dienās.

Elīnborga, atnākusi no apgabaltiesas, sazinājās ar Sigurdu Oli. Viņš pastāstīja viņai, ka visticamāk ir tas, ka Benjamīns nav bijis tēvs bērnam, ko bija gaidījusi viņa līgava Solveiga, un ka tas varēja būt iemesls, kāpēc viņi sastrīdējās un atcēla saderināšanos. Kā arī to, ka Solveigas tēvs pakārās pēc savas meitas pazušanas, nevis iepriekš, kā bija teikusi viņas māsa Baura.

Elīnborga, pirms mēģināt meklēt Grāvarvogā, iegriezās Dzimtsarakstu nodaļā un pašķirstīja vecās miršanas apliecības. Viņai nepatika, ka viņai melo, īpaši ja to darīja smalkas kundzītes, kas domāja ka viņām uz visu ir pirmās rokas tiesības un skatījās uz citiem no augšas.

Baura klausījās viņā un pievērsa uzmanību tam, ko Elza bija teikusi par Solveigas gaidāmā bērna tēvu, kuru neviens nav zinājis, un tāpat kā iepriekšējā dienā, neizrādīja nekādas emocijas.

– Vai jūs esat šo dzirdējusi iepriekš? – Elīnborga pajautāja.

– Ka mana māsa ir bijusi palaistuve? Nē, tādu iepriekš es neesmu dzirdējusi un nesaprotu, kāpēc jūs man tagad to sakāt. Pēc visiem šiem gadiem. Es to nesaprotu. Lieciet manu māsu mierā. Viņai nav pelnījusi, lai par viņu stāstītu visādas tenkas. No kurienes šī... šī Elza to ņēma?

– Viņai to pastāstīja māte, – atbildēja Elīnborga.

– Vai Benjamīns to bija sacījis?

– Jā, viņš nevienam nav teicis, pirms nenonāca uz miršanas gultas.

– Vai jūs atradāt viņa mājā viņas matu šķipsnu?

– Jāteic, jā.

– Un vai jūs domājat to nosūtīt uz izmeklēšanu kopā ar kauliem?

– Jā, domājams.

– Tas nozīmē, ka jūs domājat, ka viņš ir noslepkavojis viņu? Ka šīs glēvulis Benjamīns ir nogalinājis savu līgavu? Man tas liekas absurds. Pilnīgas absurds. Es nesaprotu, kā jūs varat tā domāt.

Baura apklusā un kļuva domīga.

– Vai par to tiks rakstīts avīzēs? – viņa pajautāja.

– To nu gan es nezinu, – atbildēja Elīnborga. - Kaulu notikums tiek plaši apspriests.

– Ka mana māsa ir noslepkavota?

– Ja tāds būs slēdziens. Varbūt jūs zināt, kas varētu būt bērna tēvs?

– Benjamīns bija vienīgais.

– Vai neviens cits nekad netika pieminēts? Vai viņa nekad ar jums nav runājusi par kādu citu?

Baura noraidoši pakratīja galvu.

– Mana māsa nebija nekāda palaistuve.

Elīnborga noklepojās.

– Jūs man teicāt, ka jūs tēvs izdarīja pašnāvību pāris gadus pirms jūsu māsas pazušanas.

Uz sekundi viņas ieskatījās viena otrai acīs.

– Būtu labāk, ja jūs tagad ietu prom, – sacīja Baura un piecēlās.

– Tā nebiju es, kas sāka runāt par jūsu tēvu. Es atradu Dzimtsarakstu nodaļā viņa miršanas apliecību. Salīdzinājumā ar pārējiem, tad Dzimtsarakstu nodaļas reģistrs nemelo.

– Man vairāk nav ko jums piebilst, – pateica Baura un viņas sejā vairs nebija iepriekšējās augstprātības.

– Man liekas, ka jūs nebūtu viņu pieminējusi, ja nevēlētos par viņu runāt. Sirds dziļumos.

– Stulbums! – viņa atcirta. Vai jūs tagad esat psiholoģe?

– Viņš nomira sešus mēnešus pēc jūsu māsas pazušanas. Miršanas apliecībā nav norādīts, vai viņš izdarījis pašnāvību. Tur nekas nav teikts par nāves cēloni. Visticamāk, ka pārāk smalku ļaužu, lai varētu norādīt pašnāvību. Tur ir norādīts, ka nomiris savās mājās.

Baura pagrieza viņai muguru.

– Vai ir kaut mazākā cerība, ka jūs varētu sākt runāt patiesību? – sacīja Elīnborga pieceļoties kājās. - Kā jūsu tēvs ir ar visu šo saistīts? Kāpēc jūs viņu pieminējāt? Kas bija Solveigas gaidāmā bērna tēvs? Vai viņš tas bija?

Nekādas reakcijas nebija. Viņas abas stāvēja viesistabā un bija izjūtams iestājies klusums. Elīnborga pārlaida acis lielajai istabai, aplūkoja visas brīnišķīgās

lietas, laulātā pāra gleznu, dārgās mēbeles, melnās klavieres, fotoattēlu no visiem pazīstamās vietas, kurā Baura ir kopā ar Progresas partijas priekšsēdētāju. Nāve iet pāri visiem šiem izrotājumiem,— viņa nodomāja.

– Vai tad katrai ģimenēm nav kāds noslēpums? – Baura beidzot noteica, joprojām stāvot ar muguru pret Elīnborgu.

– Man tā liekas,— atbildēja Elīnborga.

– Tas nebija mans tēvs – vilcinoties sacīja Baura. - Es nezinu kāpēc es jums sameloju par viņa nāvi. Tā gadījās. Ja jūs vēlaties būt psiholoģe, tad jūs varētu teikt, ka sirds dziļumos es vēlējos jums visu izstāstīt. Ka es esmu izstāstījusi jau tik daudz un, kad jūs sākat runāt par Solveigu, tad tas, kas bija uz sirds, tas uz mēles, un, kas uz mēles, tas laukā.

Es to nezinu.

– Kurš tad tas bija?

– Viņa brāļa dēls, atbildēja Baura. Fljoutas apvidū. Tas notika vienā no vasaras ciemošanās laikiem.

– Kā jūs to atklājāt?

– Viņa palika pavisam savādāka, kad atgriezās no turienes. Mamma... Mūsu māte uzreiz ievēroja un, protams, laikam ejot uz priekšu, to vairs nebija iespējams noslēpt.

– Vai viņa pastāstīja jūsu mātei par to, kas notika?

– Jā. Mūsu tēvs devās uz ziemeļiem. Es par to vairāk neko nezinu. Pūsis jau bija izsūtīts no valsts, kad viņš atgriezās atpakaļ. Par to laukos noteikti tika runāts. Tā bija saimniecība, kas piederēja vectēvam. Viņi bija divi brāļi. Man tēvs pārbrauca uz dienvidiem, nodibināja tur uzņēmumu un kļuva turīgs. Sniedza Jonasam no Hrivlu mājam atbalstu darbos. Bija sajūsmā par viņu.

– Un kas notika ar brāļa dēlu?

– Nekas. Solveiga sacīja, ka viņš esot apmierinājis savas vajadzības. Izvarojis viņu. Mani vecāki nezināja, ko iesākt, negribēja apsūdzēt viņu, jo visam tam sekotu notikuma publiskošana un apspriešana. Pāris gadus vēlāk pūsis atgriezās atpakaļ un dzīvoja šeit, Reikjavīkā. Nodibināja ģimeni. Viņš nomira pirms gadiem divdesmit.

– Un kas notika ar Solveigu un gaidāmo bērnu?

– Solveigu gribēja nosūtīt uz abortu, bet viņa nepiekrīta. Nepiekrīta nogalināt

augli. Tad kādu dienu viņa pazuda.

Baura pagriezās pret Elīnborgu.

– Varētu teikt, ka šis vasaras apciemojums Fljoutā mūs iznīcināja. Sagrāva mūs kā ģimeni. Tas atstāja iespaidu uz visu manu dzīvi. Noslēpumi. Ģimenes lepnus. To nevienam nevarēja teikt. Par to bija aizliegts runāt. Mana māte parūpējās par to. Es zinu, ka vēlāk viņa bija runājusi ar Benjamīnu. Izskaidroja viņam šo lietu. Tāpēc Solveigas nāve bija tikai viņas lieta. Solveigas. Viņas personiskā lieta un viņas izvēle. Pēkšņs prāta aptumsums. Ar mums viss bija kārtībā. Mēs bijām tīri un smalki. Viņa sajuka prātā un noslīcinājās.

Elīnborga noskatījās viņā un pēkšņi sajuta līdzjūtību un aizdomājās par meliem, kas bijuši viņas dzīve.

– Viņa bija viena pati visā tajā, – turpināja tālāk Baura. - Uz mums tas neattiecās. Tā bija tikai viņas darīšana.

Elīnborga pamāja ar galvu.

– Viņa nav aprakta tur pakalniņā, – Baura sacīja. Nu jau vairāk kā sešdesmit drausmīgus gadus viņa guļ jūras dibenā.